

Witold Dąbrowski

Stan finansowy adwokatury

Palestra 13/8(140), 82-86

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*

Instytucja podmiotowych przekształceń procesu cywilnego nastrocza jeszcze szereg innych wątpliwości i dlatego nie o wszystkich nich była tu mowa. Przykładowo można tu przytoczyć tak istotną kwestię, jak np. dopuszczalność przekształceń podmiotowych w sprawach rodzinnych. Marginesowo wypowiedział się w tej materii Sąd Najwyższy, przyjmując w orzeczeniu z dn. 16.III.1967 r.²⁶, że możliwość taka jest sporna. Stanowczy pogląd o niedopuszczalności wezwania osoby trzeciej do udziału w sprawie o ustalenie ojcostwa i alimenty wyraził Sąd Najwyższy w ostatniej z tej powołanej już wyżej²⁷ uchwały z dn. 18.VI.1968 r.

Wiele rozbieżności i niejasności na tle omawianych przepisów zostało już usuniętych, inne będą niewątpliwie wyjaśniane w miarę narastania dorobku praktyki, orzecznictwa Sądu Najwyższego i wypowiedzi doktryny.

W każdym razie — mimo trudności zrozumiałych przy wprowadzaniu do praktyki sądowej tak istotnej zmiany ustawodawczej — stwierdzić trzeba, że możliwości dokonywania przekształceń podmiotowych powinny być już obecnie wykorzystywane przez praktykę w znacznie większym niż dotychczas stopniu.

²⁶ II CR 88/67, OSNCP z. 9 z 1967 r., poz. 168.

²⁷ Patrz: przypisek 6.

WITOLD DĄBROWSKI

Stan finansowy adwokatury

Rozważając to zagadnienie na tle danych cyfrowych z 1968 r. oraz przewidywań na rok 1969, trzeba w związku z tym zwrócić uwagę na trzy odrębne sprawy obejmujące:

- a) stan finansowy zespołów adwokackich,
- b) stan Centralnego Funduszu Szkolenia Aplikantów Adwokackich,
- c) stan Funduszu Samopomocy Koleżeńskiej.

Przy powyższych rozważaniach pominięta została sprawa tych adwokatów, którzy ograniczyli wykonywanie zawodu do obsługi prawnej jednostek gospodarki społecznej, ponieważ zarobki tej grupy adwokatów, opierające się na stałym miesięcznym wynagrodzeniu podlegają niewielkim tylko odchyleniom. W 1968 r. można było jedynie zauważyć zmniejszenie się wynagrodzeń za doraźne usługi prawne (prowadzenie spraw arbitrażowych), a to wobec niewspółmiernego do nakładu pracy zmniejszenia wysokości wynagrodzenia (§ 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 21.XII.1967 r. w sprawie opłat za czynności zespołów adwokackich — Dz.U. Nr 48, poz. 241 — w związku z § 7 uchwały nr 400 Rady Ministrów z dn. 10.XII.1963 r. — M. P. Nr 94, poz. 438). Dodać w tym miejscu należy, że Naczelna Rada Adwokacka występowała do Komitetu Pracy i Płac z wnioskiem o zmianę

przepisu § 7 uchwały nr 400 RM w tym sensie, żeby wynagrodzenie za doraźne usługi arbitrażowe było opłacane w pełnej wysokości, ale mimo poparcia tej sprawy przez Zarząd Gówny ZPP nie uzyskano odpowiedzi pozytywnej.

A. STAN FINANSOWY ZESPOŁÓW ADWOKACKICH

Na koniec 1968 r. było 468 zespołów adwokackich. Liczyły one 4107 adwokatów, z czego 3902 było pełnozatrudnionych, a 205 z ograniczonymi zarobkami do wysokości 750 zł miesięcznie (renciści, emeryci). W stosunku do roku 1967 liczba ta uległa zmniejszeniu o 44 adwokatów pełnozatrudnionych, natomiast zwiększyła się o 27 adwokatów, którzy ograniczyli swe zarobki do 750 zł miesięcznie.

Obrót zespołów w 1968 r. wyniósł 381.922.049 zł i był prawie identyczny z obrotem w 1967 r. Należy jednak stwierdzić, że w 6 izbach nastąpiło zmniejszenie obrotów (najwięcej w Izbie rzeszowskiej, bo aż o 10,1%), natomiast w 10 izbach obroty nieznacznie wzrosły (najwięcej w Izbie olsztyńskiej, bo aż o 5,5%). Jedynie Izba krakowska miała w 1968 r. te same obroty co w 1967 r.

Rozpiętość obrotów miesięcznych w zespołach adwokackich na jednego adwokata była bardzo różna.

Koszty administracyjne zwiększyły się w porównaniu z 1967 r. o około 1% i wynosiły przeciętnie 33,7%, z czego 9 izb miały poniżej tej normy, a 8 — powyżej. Największy przeciętny procent kosztów miała Izba Adwokacka w Koszalinie, bo aż 37,7%, najniższy — Izba Adwokacka w Łodzi (30%). Przez koszty administracyjne należy rozumieć te wszystkie wydatki, o których mówi § 30 rozporządzenia w sprawach zespołów adwokackich.

Aby określić kwotę pieniężną, którą adwokat otrzymuje z zespołu, należy zwiększyć te obciążenia o podatek od wynagrodzeń; można wówczas ustalić, że adwokat otrzymuje około 55% wpływu za prowadzenie sprawy.

Przeciętne wynagrodzenie netto, tj. to, co adwokat otrzymuje, wynosiło w 1968 roku 4 508 zł.

Rozważania dotyczące stanu finansowego zespołów adwokackich byłyby niekompletne, gdyby nie omówiono nadto wpływu spraw, który przecież decyduje o wysokości zarobków. Otóż stan w II półroczu 1968 roku w tej mierze przedstawia się w poszczególnych izbach następująco:

Lp.	Izba	Liczba adw.	Sprawy przyjęte		Sprawy z urzędu		Stosunek % spraw z urzędu do spraw przyjętych
			ogółem	na adw.	ogółem	na adw.	
1.	Białystok	117	6.256	53	769	6	11
2.	Bydgoszcz	194	11.548	59	1.834	9	15
3.	Gdańsk	159	5.559	35	1.274	8	23
4.	Katowice	369	19.854	53	1.380	4	7
5.	Kielce	183	9.315	50	845	4	8
6.	Koszalin	56	2.564	45	593	10	22
7.	Kraków	476	80.155	42	1.731	4	9

Lp.	Izba	Liczba adw.	Sprawy przyjęte		Sprawy z urzędu		Stosunek % spraw z urzę- du do spraw przyjętych
			ogółem	na adw.	ogółem	na adw.	
8.	Lublin	255	12.296	48	833	3	6
9.	Łódź	369	18.153	49	827	2	4
10.	Olsztyn	77	5.481	71	892	11	15
11.	Opole	80	5.039	63	647	8	12
12.	Poznań	269	12.247	45	1.986	7	15
13.	Rzeszów	167	12.931	77	1.111	6	8
14.	Szczecin	87	4.539	52	1.250	14	26
15.	Warszawa	886	32.799	37	3.048	3	8
16.	Wrocław	299	15.836	53	2.363	8	15
17.	Zielona Góra	64	3.692	57	761	12	21
Razem		4.107	198.264		22.144		13,3

Na jednego adwokata pełnozatrudnionego przypadało przeciętnie w drugim półroczu 1968 r. po 48 spraw. Poniżej tej normy było 7 izb, powyżej — 10. Najmniejsza liczba spraw na jednego adwokata przypadała w Izbie gdańskiej (35 spraw) i warszawskiej (37 spraw), największa zaś — w Izbie rzeszowskiej (77 spraw) i olsztyńskiej (71 spraw).

Liczba spraw z urzędu wynosiła przeciętnie — jak wykazano wyżej w tabelce — 13,3% ogółu spraw. W drugim półroczu nastąpiło niewielkie zmniejszenie tego typu spraw. W żadnej z izb nie przekroczono 30%, jak to miało miejsce w pierwszym półroczu 1968 roku. Największą liczbę spraw z urzędu obserwuje się w Izbie szczecińskiej, gdańskiej i koszalińskiej, najmniejszą — w Izbie łódzkiej.

Przeciętna wysokość wynagrodzenia pobieranego za jedną sprawę wynosi w skali krajowej 935 zł i waha się od 627 zł (Izba rzeszowska) do 1216 zł (Izba gdańska).

Należy podkreślić stale postępujące zmniejszanie się liczby spraw. W drugim półroczu 1968 r. zmniejszyła się ona — w stosunku do pierwszego półrocza — o 11.191, czyli o 6%. W stosunku do 1967 r. liczba spraw zmniejszyła się o 48.860 (w 1967 r. było 456.576, a w 1968 r. 407.719). Liczba spraw karnych zmniejszyła się o 14%, cywilnych o 3%, a innych o 9%.

Powyższe elementy spowodowały, że przy ustalaniu preliminarzy budżetowych rad i zespołów na rok 1969 poważnie brano pod uwagę zmniejszanie się liczby spraw, a tym samym wpływów w zespołach.

Przy zmniejszonych wpływach a jednocześnie wobec konieczności wykonywania wszystkich zadań przez organa samorządu adwokackiego pozostaje do rozstrzygnięcia poważne zagadnienie bądź podwyższenia składki, bądź też wprowadzenia daleko idących oszczędności. Izby adwokackie niechętnie idą (słusznie zresztą) na podwyższenie składki. Pozostaje w tych okolicznościach konieczność wprowadzenia — bez ograniczenia wykonywania zasadniczych obowiązków rad adwokackich i innych organów — niezbędnego ograniczenia wydatków.

B. CENTRALNY FUNDUSZ SZKOLENIA APLIKANTÓW ADWOKACKICH

Fundusz ten powstaje z 4% obliczonych do sumy pobranych opłat przez zespoły adwokackie i przeznaczony jest w zasadzie na pokrycie wszystkich wydatków związanych ze szkoleniem aplikantów adwokackich. Ponieważ wpływy na Fundusz były — jak dotychczas — większe niż wydatki, przeto nadwyżki były przeznaczane na polepszenie warunków lokalowych rad i zespołów adwokackich oraz na inne cele związane z działalnością adwokatury.

Wpłaty na Fundusz są rozliczane oddzielnie i stanowią największą pozycję, jaką mają do swej dyspozycji organy adwokatury.

Część Funduszu przeznaczona na szkolenie znajduje się w zarządzie rad adwokackich, a to zgodnie z instrukcją w sprawie zarządzania i rozliczania CFSAA. Nadwyżki finansowe ma do swej dyspozycji Naczelna Rada Adwokacka, która za zgodą Ministra Sprawiedliwości przeznacza je na wydatki inwestycyjne, jak np. na budowę i adaptację lokali zespołów i rad, urządzenia wewnątrz, zakup maszyn do pisania oraz na inne cele (np. na dopłaty do Funduszu Samopomocy Koleżeńskie). Należy jednak stwierdzić, że przy niemal nie zmienionych wpływach do zespołów z tytułu pobranych opłat za prowadzenie spraw nadwyżki finansowe Funduszu stają się z każdym rokiem coraz mniejsze i w ostatnich latach wynoszą one:

1965 r.	—	8.800.889 zł
1966 r.	—	8.211.180 zł
1967 r.	—	7.582.891 zł
1968 r.	—	5.974.210 zł.

Z powyższego wynika więc, że od 1965 r. do 1968 r. nastąpiło zmniejszenie rocznej nadwyżki o 2.826.679 zł.

Jeszcze bardziej charakterystyczne jest porównanie stanu nadwyżek na ostatni dzień 1964 r. i 1968 r. Otóż na 31.XII.1964 r. saldo wynosiło 4.975.604 zł, a na 31.XII.1968 r. — 941.344 zł, a zatem mniej o około 4.000.000 zł.

W okresie od 1964 r. do 1968 r. udzielono dotacji:

1) na polepszenie sytuacji lokalowej zespołów i rad	—	19.568.927 zł
2) na urządzenie wewnątrz lokali zespołów	—	7.197.000 zł
3) na zakup maszyn do pisania	—	2.333.750 zł
4) na pomoc przy uzyskiwaniu lokali przez adwokatów	—	1.730.000 zł
5) dotacja dla FSK	—	2.000.000 zł
6) na inne cele (np. dotacja dla „Palestry”, urządzenia socjalne, nagrody dla kierowników itp.)	—	1.661.157 zł

Dokonano więc wiele, szczególnie w dziedzinie poprawienia sytuacji lokalowej zespołów, wyposażenia ich w maszyny do pisania i urządzenia wewnątrz. Pozostało jednak jeszcze dużo do zrobienia i dlatego trzeba stale myśleć o przyszłości, a tym samym o właściwym gospodarowaniu CFSAA. Na podstawie nadesłanych materiałów przez rady adwokackie można stwierdzić, że wobec zmniejszenia się liczby spraw nastąpi najprawdopodobniej zmniejszenie obrotów, a tym samym wpływy na Fundusz też będą mniejsze.

Wydatki na szkolenie są i muszą być dokonywane. Już obecnie w niektórych izbach wydatki te wyczerpują wpływy Funduszu. Ten stan rzeczy będzie rzutować na możliwości wykorzystywania nadwyżek finansowych w dotychczasowym zakresie. Na przykład w 1969 r. ograniczono dotacje w zasadzie tylko do zakoń-

czenia rozpoczętych inwestycji. Trzeba rozwiązać mit o wielkich milionach będących w dyspozycji Naczelnej Rady Adwokackiej, powstałych z nadwyżek finansowych CFSAA.

C. FUNDUSZ SAMOPOMOCY KOLEŻEŃSKIEJ

Wpływy na ten Fundusz składają się:

- 1) ze składek po 50 zł miesięcznie, wpłacanych przez adwokatów wpisanych na listę, a nie pobierających zapomóg z FSK,
- 2) z wpłat zespołów adwokackich z tytułu nadwyżek zarobków adwokatów przekraczających 10.000 zł miesięcznie,
- 3) z dotacji z nadwyżek finansowych CFSAA.

W 1969 r. przewiduje się wpływ w wysokości 4.244.000 zł (w tym dotacja 800.000 zł). Wydatki stanowią zapomogi wypłacane miesięcznie w takiej wysokości, żeby adwokat łącznie z emeryturą (rentą) otrzymywał 1500 zł, gdy jest członkiem zespołu, i 2300 zł, gdy pozostaje poza zespołem. Członkowie rodzin adwokatów otrzymują do 800 zł.

Zapomogi otrzymuje: a) 97 adwokatów zespoleń, b) 288 adwokatów nie zespoleń, c) 140 wdów i sierot po adwokatach. Zapomogi doraźne otrzymują 42 osoby. Razem świadczenia z FSK otrzymuje 567 osób.

Przeciętna miesięczna zapomoga wynosi: a) dla adwokata zespoleń — po 438 zł miesięcznie, b) dla adwokata nie zespoleń — po 930 zł miesięcznie, c) dla wdów i sierot — po 240 zł miesięcznie.

Wpływy i wydatki na rok 1969 były zestawione według stanu faktycznego z początków tego roku i według przewidywanego normalnego zwiększenia się liczby osób, które mają prawo do zapomóg. Gdyby jednak nastąpiło masowe przechodzenie adwokatów na emeryturę, a tym samym zwiększenie się liczby uprawnionych do otrzymywania zapomóg wyrównawczych, to wówczas należy się poważnie liczyć ze zwiększeniem się wypłat do takiej wysokości, która nie znajdzie już pokrycia w przewidywanych wydatkach. Naczelna Rada Adwokacka będzie więc musiała rozważyć sprawę znalezienia środków na pokrycie niedoboru.

Te właśnie ograniczone możliwości funduszu skłaniają Komisję Samopomocy Koleżeńskiej do tego, by ograniczyć przyznawanie zapomóg dodatkowych i nie przyznawać zapomóg jednorazowych, które zresztą — zgodnie z regulaminem — mogą być udzielane tylko w miarę posiadania na ten cel środków finansowych.